

Eximplis Ag. i en tres del princ. dels Ss. XVII-XVIII *Setmanari* (periòdic ~, Belv.).

CPT: *Set-cents; setcentè; *setcentista Set-ciències*, un ~ (Fontserè, add. al DOrt.), *fer el o la s-c*: NOLLER; *set-llets* emp. (AlcM). *Set-en-ram* («herba, pentaphyllon», Busa 1507, -rama). *Setsams* 'opuscle dels set salms penitencials' (1529); als qui en venien els he sentit dir **setsamares Setmesó* 'el qui neix d'un part als set mesos', 'persona escarransida' [DTo. 1647; pseudo-Boades, 1680]; avui és la forma general a Mall. i el Princ. almenys, fins al cap dels Pirineus (*sedmezőns* Àreu de VFerrera); el val. JRoig usà una forma paral·lela al cat. *sietemesno* «Revenedor / féu tal parell: / un cos tan bell, / alt com plançó, / ab un becó, / chic, caganiu, / sec, renadiu, / flac, *setmesí*, / avar, meçquí / ---» (Spill, 2783): la soberga excusa el seu adulteri qualificant d'alt i bell el propi cos, i aplicant al del marit tot de diciters que coincideixen en la idea de petitior, raquitisme i escarransiment, tal com fan els regaters que venen un parell de peces, cobrant-les igual cares, i tapant la mesquina amb la parençosa.

Set-sous. A penes ha estat notada la frase que m'és familiar de Bna. 1, en general, del cat. central i NE. per manifestar gran estranyesa davant un fet o una pretensió inadmissible, errada: «per quins *set sous* voleu que jo us ho pagui?», «p q s s creieu que ella se'l mira ---?» (crec recordar-ne algun cas en Pompeu Gener o Pitarra); i així ho escrivírem el meu pare i jo en la trad. del *Formiò* de Terenci (v. 418, i un altre c. al v. 300) AlcM s. v. *sou* ho diu de *cinc sous*, amb una explicació versemblant, que recolzaria en un pasatge del *Procés de les Olives*

Realment pel que fa a *cinc-sous* no escasseja la fraseologia ni és poc coneguda. Lab. 1840. «no hi ha grans *cinc-sous* de diferència: ni un dit de diferència» (p. 733), «de on veniu? —*cinc sous* me costa»: per un que respon fora de propòsit (p. 1037); i ja en JRoig: «—Quin déu vos sal? / Tenim hostel / de lits fornit? / Digau, marit: / cinc cavalcans, / orats, galans, / espuga-bous, / ¿per quins *cinc sous* / los acolliu?» (Spill, 1936); i cf. en aragonès; car els nostres adaptadors del *Decam*, en acabar la història de l'infel·liç a qui, sota coberta, li copulen la dona en presència seva, mentre li fan traginar una feixuga alfàbia, els catalans hi afegiren l'exerg o epíleg: «per ço s diu en Aragó. *sobre cuernos cinco soeldos*» VII, § 2, 392.1f.

Dir *set-sous* en lloc de *cinc* degué ser una forma de magnificar o sobrepujar l'estranyesa, suposant (segons l'explicació d'AlcM) una multa de set en lloc d'una de cinc sous. El cas és que amb *set-sous* també hi ha fraseologia «Bona nit *set sous*! mall» 'que s'ha acabat, res més a fer' (AlcM). En el Montseny hi ha un altià, entre Collformic i St. Segimon de Viladrau, gelu i pedregós, sens dubte mancat de tota possibilitat d'utilització, que anomenen el *Camp de Cinc-Sous* els uns, i de *Set Sous* els altres. I a Eivissa: «—Sacut-li! —cridà en Toniet, esvergant-li amb so rem tot lo fort que pogué; en Pepet va fer *set sous* de lo ma teix», JnCastelló (Rond, 52).

CULTISMES: *Septemvir*: Il. *septem viri* 'set homes,

set barons; *septemvirat*; *septemviral* (Lab.). *Septenni* [Belv.], Il. *septennium* format amb *annus* 'any' amb degradació de la breu, en composició; *septennial*, que abans s'havia dit *set-anyal* [Busa-N.; Lab.]. *Septentrional* [Ss. xv i xvi, DAg; fi S. xiv, Gilbert-Corsuno, AlcM],³ Il. *septentrionalis*, derivat de *Septem Triones* nom dels set estels de la constel·lació del Carro o Ossa, on hi ha la polar, que marca el Nord; extret d'això, *septentrí* [Gilbert-Corsuno]: un i altre en lèxics des del Lacav. *Septuagèsim* i *septuagèsima* [Belvitges], Il. *septuagesimus* 'setantè, de setanta (dies)'. *Septuagenari* [Belv.], Il. *septuagenarius* [Digest], derivat de *septuagemi* 'de setanta en setanta' [Ciceró]. *Septuplicar* [Lab] i *septuple* [-o Belv.], Il. *septuplicare*, *septiplus* *Septiplus* [Lab].

Sèptim, *sèptima*, presos del Il. *septimus*, -a, -um, en cat.⁴ usats quasi només en coses de música: *sèptima major*, *s menor* (Belv.), doncs és admissible *Sèptima Simfonia* per a l'obra sublim d'aquell geni, però fora d'això (i àdhuc en això) cal preterir aquest llatinitisme (excessiu en català) i usar *setè*, -ena; *septí* o, més corrent entre nosaltres, *septè*

DEL GREC, on la forma corresponent a la llatina *septem* era *ἑπτά*. Se'n forma un membre prefixat *hepta-*: *heptacord* [-do del diapasó, Lab.]. *Heptàgon* [Lab]; *heptagonal* [1868]. Des de SLutCosta 1868: *heptàedre*, -èdric; *heptàmer* [-ameron, 1868], format amb *μέρος* 'membre'. *Heptapètales* *Heptarquua* *Heptasíllab*, -ba, +*heptasíllabic* En el Dfa: *heptandre* (amb *ἑπτά*, +*ἀνδρός*, 'mascle') I els derivats químics *heptà*; *heptil*, *heptilè*

L'adjectiu ordinal grec era *ἑβδομος* 'setè', del qual es derivà *ἑβδομάς*, -άδος, 'setmana'. D'aquest es derivà en llatí *hebdomadarius*, que en cat. va evolucionar en forma semi-popular convertint-se en (a)doma(d)er (REW, 4090), després *domaer* > *domer* 'beneficiat que en les catedrals i altres grans esglésies té al seu càrrec l'administració de sagraments, cura del temple etc.'.

En certs moments de la història de la institució hi va haver una alternativa setmanal en les funcions, o també en la persona: d'on el nom. En la documentació més antiga, sobretot la ross. o del NE., la -d- apareix encara escrita -s- o -d- (representant la fricativa evanescent ð): «dos *domesers* de la glosa de Sant Johan» ordonaments de Perpinyà, a 1284-89 (Alart tradueix «hebdomadiers ou semainiers», RLR IV, 509), l'InuLC aplega uns 15 exs. medievals del mot, on alternen la variant arcaica i la moderna: *domer* ja un cop el 1264, *domeser* des de 1289. De *HEBDOMADARIUS* s'extragué un pseudo-primitiu *HEBDÓMADA* (que coincidia formalment amb el nom de la setmana mateixa, en acusatiu, grec *hebdomāda*), per designar adés la funció i càrrec del *domer*, adés l'edifici que se li assignava; en algun altre cas acabava designant un temple secundari (ermita etc.) posat a cura d'un *domer*.

D'aquest *HEBDÓMADA*, prové el cat. antiq. *doma* Així en docs ross: un de 1371 relatiu a la Salanca: «un camp apelat la *Dómesa*, qui és de la *dómesa* de